

КРАЄЗНАВСТВО

Сторінка № 11, підготовлена районною громадською організацією "Спілка краєзнавців"

ЗАСІДАННЯ ЗА "КРУГЛИМ СТОЛОМ"

В історичному музеї Кам'янського історико-культурного заповідника відбулося засідання за "круглим столом", присвячене Дню соборності України. У ньому взяли участь представники майже всіх партій, рухів, громадських організацій, зареєстрованих в нашому районі.

Про день Злуки Західноукраїнської Народної Республіки та Української Народної Республіки розповів завідувач історичним музеєм Ю. Ю. Ляшко. Він, зокрема наголосив, що Акт злуки Західної України з Наддніпрянською зачитав на Софійському майдані Києва наш

В єдності України — запорука нашого щастя

земляк із Жаботина член Директорії Федір Швець. Науковий працівник історичного музею Л. Г. Висоцька розповіла про трагедію, що сталася 29 січня 1918 року під Крутами, де юні українські герої вступили в нерівний бій з військами Червоної Армії під командуванням М. Муравйова.

Потім виступили представники соціалістичної, комуністичної, прогресивної соціалістичної партій та інші.

У своїх виступах вони наголошували, що не можна перекреслювати історію,

потрібно пам'ятати все, що відбувалося з нашим народом в різні періоди.

Всі учасники засідання за "круглим столом" були одностайні в тому, що і такими труднощами завойована соборність нашої держави повинна бути обов'язково збережена, бо в єдності України запорука нашого щастя і благополуччя.

Негативно відгукнулись учасники зібрання про сепаратистські настрої, які раптом виникли в деяких регіонах України.

Звичайно, всі ми знаходимося під впливом виборчої кампанії, що тільки-но

завершилась. Тому присутні висловлювали поба-

жання, щоб нова владна команда в нашому районі формувалась гласно і прозоро, прислухалась до громадської думки.

Голова районної ради І. М. Швець висловив побажання, щоб всі партії і рухи об'єдналися в прагненні досягти більшої самостійності регіонів, щоб кошти, які акумулюються в районі, більшою часткою йшли на його потреби.

Заступник голови райдержадміністрації Г. І. Дудник ознайомив присутніх з

показниками, яких досяг Кам'янський район в порівнянні з іншими районами області, підкресливши, що в роботі владної команди не все було тільки погане, є і позитивні зрушення, які слід примножувати.

Л. БОНДАРЕНКО,
заступник директора історико-культурного заповідника.

На знімку: група учасників засідання за "круглим столом".

Фото В. МОСТОВОГО.

"Ні в історичній літературі, ні в художніх творах немає відомостей про те, яким було це село в давнину. Збереглися лише народні перекази", — так писав Л. Тичинський в своїй статті "Райгород" в районній газеті "Трудова слава" за 13 березня 1971 року.

Саме це категоричне твердження, а також відсутність серйозних наукових досліджень з історії села і призвели до того, що більшість райгородців і донині пояснюють заснування свого села виключно у напівлегендарній, напівміфологічній формі. Не відкидаючи певних позитивних моментів народних традицій міфотворення, наша праця є спробою провести ретельне історичне дослідження з метою об'єктивного висвітлення маловідомих сторінок початкового періоду історії села Райгорода. Заселення території сучасного села Райгорода розпочалося згідно з археологічними джерелами ще з VII століття до н.е. Проте, ні так звані "поселення скіфського часу", ні пізніші поселення ранньослов'янської черняхівської культури, виявлені на околицях нашого села, не призвели до виникнення постійного населеного пункту із якоюсь конкретною назвою.

Найбільш сприятливі історичні умови для виникнення багатьох населених пунктів Середнього Подніпров'я склалися в XVI - XVII століттях. В цей час в зв'язку з великими географічними відкриттями, ринки Західної Європи потребували величезної кількості товарного зерна. Така ситуація призвела до того, що традиційно сільськогосподарська Річ Посполита змушена була докласти значних зусиль для збільшення поставок

зерна на європейські ринки. В гонитві за надприбутками польські земельні магнати посилили феодальну експлуатацію українського селянства та значно прискорили процес розширення своїх земельних площ за рахунок подальшого освоєння малозаселених південних порубіжних земель Середнього Подніпров'я.

ЗАСНУВАННЯ РАЙГОРОДА

На хвилі господарської колонізації було засновано велику кількість населених пунктів теперішньої Черкащини. Особливістю даного процесу було те, що він поєднував у собі елементи як організованості, так і стихійності. З одного боку польська адміністрація організовувала заснування слобод, а з іншого — масові втечі селян від феодальних утисків на вільні порубіжні землі призводили до стихійного їх заселення та несанкціонованого виникнення багатьох нових поселень.

З огляду на вищезазначене, заснування села Райгорода слід пов'язувати саме з тими колонізаційними процесами, які відбувалися в кінці XVI - на початку XVII століття. Підтвердженням наведені одразу в декількох історичних працях. У фундаментальній багатомітній праці "Історія міст і сіл Української РСР" та в монографії доктора історичних наук А. Ю. Чабана "Середнє Подніпров'я" прямо зазначається, що "перша згадка про Райгород належить до кінця XVI століття" [2, 321; 3, 77].

Після багаторічних безрезультатних пошуків

більш детальну інформацію щодо часу заснування села Райгорода вдалося знайти в унікальній за своєю краєзнавчим змістом багатомітній праці польського історика О. Яблоновського "Історичні джерела". Так, зокрема, в 22 томі цієї праці говориться, що у 1569 (1571) р. на межі приватних володінь між Смілою і Жаботином,

була справжня пуста (незаселена територія) без особливої назви, яка охоплювала 17 квадратних миль (польська міра складає шість кілометрів). Дана територія належала до земельного фонду польських королів. Згодом тут виникли перші поселення Райгородок і Баландина" [4, 697].

Подальше вивчення тексту "Історичних джерел" дозволило встановити не тільки рік, місяць, а й навіть день, коли вперше в польських документах згадується село Райгород. У 21 томі під назвою "Polska XVI wieku. Ziemia Ruskie. Ukraina" міститься декрет від 13 серпня 1624

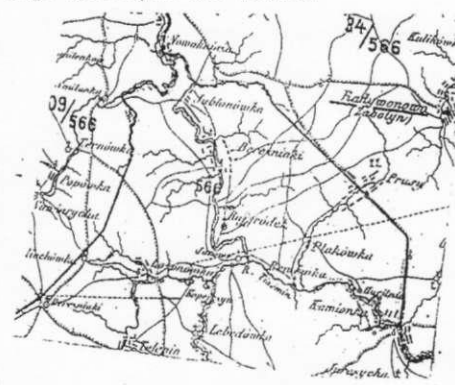
року наступного змісту: "М.Костянтином Яромлінським повідомляється та Янушем Тишкевичем (старостою Черкаським) дозволяється про видання збіглих кріпосних з Туровки Волинського воєводства до м. Райгородок новозаселеного" [5, 369].

Умовно день народження будь-якого населеного пункту дослідники-краєзнавці пов'язують, як правило, з першою писемною згадкою про нього (наприклад, Черкаси - 1286, Кам'янка - 1648). Тому всі підстави вважати 1624 рік офіційною датою заснування села Райгорода.

Таким чином, заснування Райгорода, як і багатьох інших населених пунктів Черкащини, безпосередньо пов'язане з динамічним процесом подальшого заселення Середнього Подніпров'я в кінці XVI - на початку XVII століття. Окрім того, можна з упевненістю сказати, що наше село з його 380-річною історією є одним із найдавніших населених пунктів Кам'янщини після стародавнього Жаботина.

В. ТИМОФЕЄВ,
викладач історії.

На знімку: фрагмент історичної карти О. Яблоновського.

Календар пам'ятних дат і подій, православних свят на лютий-березень 2005 року

- ЛЮТИЙ**
- Пам'ятні дати і події**
- 8 - 75 років від дня народження Д. Г. Петриненко (1930), українського співака.
 - 12 - 110 років від дня народження А. Г. Петрицького (1895-1964), українського театрального художника.
 - 14 - 75 років від дня народження Г. В. Якутовича (1930-2000), українського художника-графіка, педагога.
 - 15 - День вшанування учасників бойових дій на території інших держав.
 - 18 - 105 років від дня народження О. А. Петрусенко (1900-1940), українського співака.
 - 20 - 150 років від дня народження Г. П. Затирич-Карпинської, української актриси.
 - 100 років від дня народження Уласа Самчука (1905-1987), українського письменника, громадського діяча.
 - 21 - Міжнародний день рідної мови.
 - 100 років від дня народження Дмитра Нитченка (псевдонім Чуб, 1905-1999), українського письменника, літературознавця в Австралії.
 - 23 - День захисника Вітчизни.
 - 25 - 100 років від дня народження П. П. Вірського (1905-1975), українського балетмейстера.
 - 28 - 125 років від дня народження М. С. Сар'яна (1880-1972), вірменського живописця.
- Православні свята**
- 12 - Трьох святителів: Василя Великого, Григорія Богослова, Іоанна Золотоустого.
 - 15 - Стрітнення Господнє.
 - 24 - Святого Власа.
- БЕРЕЗЕНЬ**
- Пам'ятні дати і події**
- 6 - 530 років від дня народження Буонаротті Мікеланджело (1475-1564), італійського скульптора, живописця, архітектора і поета.
 - 8 - Міжнародний жіночий день.
 - 9 - День народження Т. Г. Шевченка.
 - 12 - День землевпорядника.
 - 15 - Всесвітній день праці споживача.
 - 19 - 110 років від дня народження М. Т. Рильського (1895-1964), українського поета і громадського діяча.
 - 75 років від дня народження Л. В. Костенко (1930), української поетеси.
 - 20 - День працівників житлово-комунального господарства і побутового обслуговування населення.
 - 21 - Всесвітній день поезії.
 - 110 років від дня народження Івана Ле (1895-1978), українського письменника.
 - 22 - Всесвітній день водних ресурсів.
 - 23 - Всеукраїнський день працівників культури та аматорів народного мистецтва.
 - Всесвітній метеорологічний день.
 - 24 - 105 років від дня народження І. С. Козловського (1900-1993), українського і російського співака.
 - 25 - День служби безпеки України.
 - 26 - День внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України.
 - 27 - Міжнародний день театру.
 - 28 - 80 років від дня народження Д. М. Гнатюка (1925), українського співака.
- Православні свята**
- 14 - Святої Свдокії.
 - 30 - Святого Олексія (Теплого Олексія).
- (З'являється)